

IMPORTANȚA TEORETICO-PRACTICĂ A RECUNOAȘTERII PUBLICE A CĂSĂTORIEI

I. BOSTAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract. The study of the concept of marriage is dictated by the importance of the family in the society, because it transmits and assimilates the attitudes, values, concepts or specific behavior patterns to a group, helping a person to train, adapt and socially integrate. Therefore, a family with the harmonious relationship between its members, which are based on the principles of friendship, solidarity and self-esteem leads to the formation of a healthy society.

The legislation of the Republic of Moldova provides various measures, with a view to family care, as well as various measures of avoidance and dispute settlement arising between the spouses and other family members. The social recognition of marriage, the premise for the State protection, takes place through the conditions of form and in particular the conclusion of marriage in front of a representative of the civil status. Thus, having deep knowledge of family legislation, would minimise many disputes which arise in this field of social relationships.

Key words: marriage, the Marriage Act, the conclusion of marriage, free consent, matrimonial age, sex gap, opposition to marriage, marriage declaration, marriage obstacles, marriage registration, marriage certificate etc.

INTRODUCERE

Pe lângă condițiile de fond ce se cer a fi îndeplinite pentru încheierea unei căsătorii trainice și constatarea lipsei impedimentelor, căsătoria se încheie întotdeauna în formele cerute de lege, ceea ce denotă caracterul solemn al acestei instituții.

Condițiile de formă și în special încheierea căsătoriei în fața reprezentantului de stare civilă, constituie forma recunoașterii sociale a căsătoriei, premiza ocrotirii acesteia de către stat. De asemenea, condițiile de formă ale căsătoriei prezintă interes și din punctul de vedere al soților, încheierea căsătoriei reprezentând un moment deosebit de important în viața lor.

Atitudinea societății noastre față de instituția căsătoriei, care stă la baza familiei, se reflectă și în condițiile prevăzute de lege cu privire la încheierea căsătoriei, formalitățile ce trebuie îndeplinite, procedura ce trebuie urmată, publicitatea și solemnitatea celebrării căsătoriei. Cunoașterea acestor dispoziții, privind modul de încheiere a căsătoriei și condițiile de formă, contribuie la stabilirea unei atitudini sănătoase față de instituția căsătoriei.

MATERIALE ȘI METODĂ

Baza metodologică a acestei cercetări o constituie metodele generale de cunoaștere ale științei dreptului, precum cea: deductivă, logică, analitică, comparativă, structural-sistematică etc. S-au folosit și combinat aceste metode de cercetare specifice, în dependență de problematica abordată în lucrare. Astfel, o primă metodă folosită este metoda deductivă, prin care s-a realizat analiza textelor discursurilor doctrinare, metodă care se regăsește pe parcursul întregii cercetări. Analiza realizată de autor a fost diferită, îmbinând prezentarea elementelor teoretice cu situații de fapt concrete din jurisprudență, astfel încât, lucrarea nu este doar o redare a textelor doctrinare ci și o reală analiză a conceptelor. Cu toate acestea, în timpul analizei subiectului vizat, autorul a folosit și metode speciale de cercetare, precum cele: statistice, psihologice, sociologice etc.

REZULTATE OBȚINUTE ȘI DISCUȚII

Încheierea căsătoriei constituie așadar un angajament solemn pe care viitorii soți, cu toată responsabilitatea și-l iau în fața reprezentantului autorității de stat, cu privire la îndeplinirea îndatoririlor pe care le reclamă întemeierea unei familii. În acest scop, legea prevede că încheierea căsătoriei trebuie să se facă într-un cadru solemn, la organele abilitate. Încheierea căsătoriei în fața reprezentantului stării civile constituie forma recunoașterii publice a căsătoriei, importanța deosebită

pe care statul o acordă acestei instituții și totodată hotărârea nestrămutată a legiuitorului de a nu acorda ocrotirea sa exprimată prin efecte juridice, decât uniunii dintre un bărbat și o femeie, încheiată în modul prevăzut de lege, singura care constituie căsătorie în lumina dreptului nostru.

Asumându-și funcția de a recunoaște fiecare raport de căsătorie în parte, statul exprimă în acest fel, interesul social față de familie și totodată creează premisa necesară pentru a exercita o influență eficace asupra relațiilor de familie (Poenaru, E., Aioanei, G. 2008).

În sistemul dreptului nostru pozitiv, actul căsătoriei este un act juridic bilateral, prin care viitorii soți consimt în mod liber și pe deplin egal să se supună statutului legal al căsătoriei. Ca atare, actul căsătoriei este izvorul juridic al stării de căsătorie, necesar pentru dobândirea situației legale de persoană căsătorită. Totuși, partenerii de viață pot forma o familie și fără a înregistra actul căsătoriei, trăind în concubinaj.

Concubinajul este acea relație interumană în care doi adulți hotărăsc să trăiască și să se gospodărească în comun. Majoritatea statelor europene, au legiferat concubinajul, mai ales din cauza numărului mare de copii născuți din cupluri necăsătorite. Pe locul întâi se află Islanda cu 65% dintre copii proveniți din relații de concubinaj, urmată de Danemarca și Suedia cu 55%, în timp ce în Marea Britanie proporția este de 40% (5).

Deși, în Republica Moldova concubinajul nu este reglementat prin lege totuși, în ultimii ani, acest parteneriat este o formă de conviețuire agreată și deseori întâlnită, față de forma clasică a căsătoriei și mai mult decât atât, produce anumite efecte juridice. Nu putem face abstracție de fenomenul concubinajului, atâta timp cât în practica judiciară există cazuri de constatare a concubinajului, în anumite condiții, de concepere și educare a copiilor într-o astfel de formă de coabitare, precum și de achiziționare a bunurilor în perioada concubinajului.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române (1998), concubinajul reprezintă conviețuirea a unui bărbat cu o femeie, fără îndeplinirea formelor legale de căsătorie. Doctrina oferă o definiție mai amplă, specificând ca fiind conviețuirea de fapt sau de menajul în comun dintre un bărbat și o femeie o perioadă relativ îndelungată, fără ca aceștia să fie căsătoriți (Lupașcu, D., Pădurariu, I. 2010).

Trebuie de remarcat încă de la bun început, că este necesar a face o distincție clară între căsătorie și concubinaj, din următoarele considerente: prin caracterul său oficializat de stat, prin angajamentul public luat de soți, este un puternic factor de coeziune și stabilitate, care protejează și oferă condițiile optime pentru creșterea și educarea copiilor (protejarea interesului superior al copilului primează în fața celui al adulților); are teme în imperativul ocrotirii sănătății publice (prin promisiunea de fidelitate reciprocă a soților), al solidarității sociale (prin obligațiile create între soți) și în necesitatea creșterii demografice (imperativ de siguranță națională); are teme istoric (principiile istorice ale tradițiilor democratice ale poporului nostru sunt precizate chiar în Legea Supremă).

Prin concluzie, putem menționa că concubinajul nu poate da naștere vreunui statut juridic între concubini, nici unui statut legal, deoarece legea nu reglementează relațiile dintre concubini, așa cum o face în privința relațiilor dintre soți, și nici nu-i oferă un statut convențional, deoarece un asemenea statut ar fi împotriva regulilor de conviețuire socială.

Data fiind importanța pe care statul o acordă căsătoriei ca bază a familiei, prezența autorității de stat la încheierea acesteia se impune cu necesitate: ea trebuie să vegheze la îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru întemeierea unei familii trainice (Filipescu I. P., Filipescu A. I. 2006).

Toate formalitățile pe care legea le impune pentru a se putea încheia căsătoria, precum și opozițiile la căsătorie, sunt prevăzute în scopul de a preîntâmpina încheierea unei căsătorii nevalabile sau nesănătoase.

Astfel, *condițiile de formă* sunt acele condiții a căror nerespectare nu duce la imposibilitatea încheierii căsătoriei, însă necorectitudinea respectării lor duce la amânarea momentului de încheiere a căsătoriei. Condițiile de formă ale căsătoriei se împart în formalități premergătoare sau anterioare căsătoriei și formalități privind însăși încheierea căsătoriei (Pânzari, V. 2000).

După cum susțin unii autori în materie, „reglementarea formalităților anterioare căsătoriei este făcută în considerarea mai multor scopuri: de a asigura consimțământul liber al celor ce vor să se căsătorească, aceștia trebuind să-și exprime voința de a se căsători în fața autorității de stat

competente; de a informa pe delegatul stării civile asupra statutului civil al viitorilor soți, care, pe baza acestor informații, va verifica dacă sunt îndeplinite condițiile de fond și lipsa impedimentelor la căsătorie; de a aduce la cunoștința terților încheierea căsătoriei proiectate și de a pune în mișcare, dacă este cazul, opozițiile la căsătorie” (Filipescu I. P., Filipescu A. I. 2002).

La formalitățile premergătoare încheierii căsătoriei se referă:

depunerea declarației de căsătorie la SSC. Declarația de căsătorie se depune personal de către viitorii soți, în formă scrisă, la Serviciul stare civilă teritorial sau primăria localității în a căror rază teritorială domiciliază unul dintre viitorii soți, părinții acestora sau rudele apropiate (dacă cel puțin unul din soți este orfan) sau la Misiunile diplomatice și Oficiile consulare ale Republicii Moldova în cazul în care viitorii soți locuiesc peste hotarele țării.

Potrivit legii, declarația de căsătorie nu are valoare de consimțământ, ci este o cerință legală de formă, care poate avea cel mult semnificația faptică a unui proiect de căsătorie și trebuie să cuprindă următoarele mențiuni: voința viitorilor soți de a se căsători; declarația că au luat reciproc cunoștința de starea sănătății lor și că sunt îndeplinite condițiile de fond și că nu sunt impedimente la căsătorie; declarația cu privire la numele ce-l vor purta în timpul căsătoriei (declarație care se poate face și ulterior, până la încheierea căsătoriei, în scris).

- *prezentarea actelor necesare*, printre care: actele de identitate a viitorii soți; certificatele de naștere a viitorii soți și după caz: dovada privind desfacerea sau încetarea căsătoriei anterioare; decizia autorității administrației publice locale, în cazul reducerii vârstei matrimoniale conform art. 14 din Codul familiei. Pot fi cerute și alte acte care demonstrează anumite fapte juridice (certificatul de graviditate sau contractul de muncă în străinătate). În baza acestor acte, reprezentantul SSC verifică îndeplinirea condițiilor de fond. După verificarea declarației și a documentelor anexate, declarația de căsătorie este înregistrată;

- *opoziția sau opunerea la căsătorie*, este înțeleasă ca actul prin care o persoană atenționează pe reprezentantul de stare civilă asupra existenței unor impedimente sau a neîndeplinirii unor condiții obligatorii la încheierea căsătoriei. Opoziția la căsătorie poate fi făcută de orice persoană, fără să fie nevoie să justifice vre-un interes în acest sens, legiuitorul urmărind prin aceasta, pe toate căile posibile, să nu se încheie căsătorii împotriva legii.

Pentru a se preîntâmpina eventualele abuzuri, legislația familială înserează anumite condiții, pe care trebuie să le îndeplinească cel care face opunerea la căsătorie, și anume: opoziția trebuie făcută în formă scrisă; să arate împrejurarea de fapt sau de drept care constituie un impediment la încheierea căsătoriei.

- *determinarea datei de încheiere a căsătoriei*. Conform art.12 Codul Familiei al R. Moldova, încheierea căsătoriei se va face după expirarea termenului de o lună de la data depunerii declarației, însă nu mai târziu de două luni. În cazurile când există motive întemeiate, termenul de o lună poate fi redus, iar în cazuri excepționale (pericol pentru viață, nașterea unui copil etc.), căsătoria poate fi încheiată chiar în ziua depunerii declarației.

Formalități privind însăși încheierea căsătoriei. Pentru valabilitatea actului juridic al căsătoriei sunt necesar de îndeplinit și condițiile de formă prevăzute de lege pentru momentul încheierii căsătoriei. Aceste condiții de formă se referă la solemnitatea celebrării, la publicitatea acesteia, precum și la întocmirea actului de căsătorie.

Pentru a fi *solemn*, actul juridic al căsătoriei trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) căsătoria se încheie în fața reprezentantului stării civile;

b) locul încheierii căsătoriei, - viitorii soți, pentru celebrarea căsătoriei, au posibilitatea să aleagă una dintre localitățile lor de domiciliu sau al părinților lor, sau al rudelor apropiate (dacă cel puțin unul din soți este orfan);

c) prezența efectivă și concomitentă a viitorilor soți în ziua fixată, căsătoria se încheie într-un cadru solemn și public.

Delegatul de stare civilă, după ce-i va identifica, va verifica dacă sunt îndeplinite condițiile de fond și dacă nu sunt impedimente la căsătorie și după ce va da citire normelor Codului Familiei(art. 9-15), le va lua consimțământul personal la căsătorie, întrebându-i pe rând, dacă de bună voie și nesiliți de nimeni încheie această căsătorie. Încheierea căsătoriei presupune răspunsuri deopotrivă

afirmative, în această materie tăcerea nu are valoare juridică, tăcerea unuia sau a ambilor soți, ori refuzul de a răspunde, la fel ca și răspunsul negativ, împiedică încheierea căsătoriei. Constatând existența consimțământului viitorilor soți, reprezentantul stării civile îi declară pe cei doi căsătoriți, apoi va întocmi de îndată, în registrul de stare civilă, actul de căsătorie care se semnează de soți și de funcționarul SSC.

Aici se impune o precizare, *momentul încheierii căsătoriei* este cel în care viitorii soți își dau consimțământul la căsătorie, iar delegatul de stare civilă constată existența acestuia și îi declară căsătoriți, și nu ziua sau momentul înregistrării căsătoriei. Înregistrarea căsătoriei nu reprezintă un element constitutiv al acesteia și deci nu este o condiție de valabilitate, ci o cerință pentru dovedirea ei, astfel încât momentul încheierii căsătoriei este acela în care soții își dau consimțământul și nu acela în care aceasta se înregistrează.

Procedura stabilită de lege pentru încheierea căsătoriei este de natură să garanteze realizarea cerinței *publicității* și oferă posibilitatea de acces asigurată oricărei persoane care dorește să asiste la celebrarea căsătoriei, fără a fi necesară prezența efectivă a unui anumit număr de persoane.

Încheierea căsătoriei, potrivit Codului Familiei, va putea fi dovedită numai prin *certificatul de căsătorie*, eliberat pe baza actului întocmit în registrul actelor de stare civilă.

„Condițiile de formă impuse de lege la încheierea căsătoriei nu sunt un scop în sine, ci urmăresc respectarea condițiilor de fond și verificarea respectării inexistenței impedimentelor la căsătorie, asigurându-se totodată recunoașterea publică și dovada căsătoriei” (Bacaci, Al., Hageanu ,C., Dumitrache, V. 1999).

Astfel, avantajul respectării condițiilor de mai sus constă în:

asigurarea îndeplinirii condițiilor de fond și înlăturarea impedimentelor;

asigurarea recunoașterii publice a căsătoriei;

asigurarea dovezii căsătoriei prin aceste formalități.

CONCLUZII

Concluzionând, putem menționa cu certitudine, că familia și căsătoria cunosc o evoluție în timp, asupra lor punându-și amprenta transformările din viața economică și socială, moravurile, tradițiile, obiceiurile. Putem spune că între căsătorie și familie, pe de o parte și viața socială în ansamblul ei, pe de altă parte, are loc un permanent proces de influențare, de condiționare, de ajustare. La nivelul vieții de familie, în relațiile dintre parteneri, schimbările nu au aceeași esență și profunzime ca cele din viața socială și, mai ales, nu se instaurează automat. Schimbările petrecute în modelele familiale sunt și rezultatul acțiunii convergente a unor factori culturali, psihologici, juridici, morali. Aici, putem menționa că concubinajul nu poate da naștere vreunui statut juridic între concubini, nici unui statut legal, pentru că legea nu reglementează relațiile dintre concubini, așa cum o face în privința relațiilor dintre soți, și nici nu-i oferă un statut convențional, deoarece un asemenea statut ar fi împotriva regulilor de conviețuire socială. Ca urmare, este inadmisibilă aplicarea prin analogie a dispozițiilor Codului Familiei la relațiile dintre concubini. Mai mult decât atât, toate aceste condiții sunt menite să pună și mai mult în lumină faptul că numai căsătoria, așa cum este reglementată de lege, se bucură de ocrotirea statului, care, în același timp, exclude de sub ocrotirea sa orice alte relații între sexe.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. BACACI, AL., HAGEANU, C., DUMITRACHE, V. *Dreptul familiei*. București: ALL BECK, 1999.
2. *Dicționarul explicativ al limbii române*. ed. a II-a. București: Univers Enciclopedic, 1998.
3. FILIPESCU, I. P., FILIPESCU, A. I. *Tratat de dreptul familiei*. București: ALL BECK, 2002.
4. FILIPESCU, I. P., FILIPESCU, A. *Tratat de dreptul familiei*, ed. a VIII-a. București: Ed. Universul Juridic, 2006.
5. <http://www.avoconsult.ro/concubinajul-convietuire-trai-casatorie-bunuri-comune-cote-parti-copii-rudenie-drepturi.html> (vizitat la data: 25.07.2018).
6. LUPĂȘCU, D., PĂDURARIU, I. *Dreptul familiei*. Ed. a V-a amendată și actualizată, Universul juridic, 2010.
7. PÂNZARI, V. *Dreptul familiei (Note de curs)*. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2000.
8. POENARU, E., AIOANEI, G. *Căsătoria și divorțul*. București: Ed. Hamangiu, 2008.